

נספח 2 טבלה למורה - סיכום נושא השאלות

עקרונות יסוד בשאלת שאלות:¹⁹¹

1. כדאי לשאול שאלות המעוררות חשיבה ולמידה, שאלות פתוחות.
2. חשוב לאפשר זמן לחשיבה בעקבות השאלה, ולתת זמן לתשובה רצינית.
3. כדאי לשאול בכיתה גם שאלות אותנטיות, שאלות שלמורה אין תשובה ברורה עליהן.
4. כדאי לא להגזים בשאלות, במיוחד בשאלות סגורות, רטוריות (עוד פעם אתה מפריע?) וכדומה.

שלב למידה	סוג שאלה	מטרת השאלה	דוגמאות	הערות
קשב	כל סוג שאלה שיעורר את הסקרנות והעניין הראשוני אצל התלמידים לגבי הלמידה	יצירת ערנות (או השקטה וריכוז) והיענות להיכנס לתהליך הלמידה	האם מישוהו כבר מצא פתרון לדילמה שעלתה בשיעור שעבר...? שימו לב במהלך הקריאה מה קורה לדמויות המרכזיות, מה לדעתכם הדבר בא להביע? מה לדעתכם הקשר בין...?	חשוב להכיר את קהל הלומדים ומתוך כך לחשוב כיצד ניתן לרכז את הקשב שלהם ולהתאימו לסוג השיעור המבוקש.
מפגש	מוקד א של המפגש (ההיכרות עם העומד מולך)	שאלות ידע והבנה	מה פירוש המושג/ תוכן/ מילים שלפנינו? מה לדעתכם הרעיון המרכזי בתוכן? מה לדעתכם הטענה המרכזית בתוכן? על איזו שאלה המקור עונה? האם תוכלו לומר את טענת המחבר בלשונכם?	הכרת הלומד את מה שעומד מולו. לימוד בסיסי של המקור הנלמד

191 למעוניינים להעמיק בנושא השאלות יש מאמר מצוי ומעשי של מאיה בווי-שוורץ. המאמר נוגע לאופי ואופן שאלת שאלות המעוררות חשיבה ולמידה. ניתן לשים לב שכפי שכתבנו לעיל, במאמר החשוב הזה כמעט כל הדגש הוא על השלב הראשון של ה"מפגש" - הכרת התוכן העומד מול הלומד, הבנתו ופיתוח מיומנות החשיבה. העיסוק בשאלות נוגע כמעט רק בפיתוח חשיבה וקוגניציה (מלבד השאלות "המעוררות"), לא ברגש, הזדהות, יצירה, קשר עם עולמו של הלומד, או שאלות ערכיות ונורמטיביות. על גבי מאמר זה כדאי להוסיף את הממד השני של המפגש - המביא להפנמה ושינוי בחייו של הלומד. ראו: <http://www.avneyrosha.org.il/resourcecenter/Pages/whatprinciplalneedtoknow.aspx>.

	מה לדעתכם הקשר בין א' לב'? מה לדעתכם תפיסת העולם של המחבר לאור שתי המקורות? מה השלכות התפיסה על סיטואציה אחרת?	הכרה מעמיקה של הלומד את מה שעומד מולו.	שאלות הבנה מעמיקה וניתוח שאלות חשיבה מסדר גבוה. אנליזה, סינתזה, הסקת מסקנות. (ראו עוד בעמ' 160)		
יש להבחין בין אקטואליה לרלוונטיות. אקטואליה היא דבר הקשור לעולם, רלוונטיות היא דבר הקשור לעולמו של הלומד.	היכן בחברה בישראל ניתן למצוא דוגמה כזו?	חיבור בין הנלמד לבין ביטוי בעולם	שאלות אקטואליה	מכגש	
עם איזה קושי התמודד לדעתכם גיבור הסיפור? מה גרם לקושי זה? אילו תכונות אופי סייעו לדעתך לא' להכריע את הכרעתו? אילו התלבטויות ליוו את הכרעתו של א'?	הפניית תשומת לב הלומד להיבטים הרגשיים והפנימיים של התכנים העומדים בפניו.	שאלות עולם פנימי של העומד מולך			

192 יאיר (2006) הראה שבקשת נקיטת עמדה מסייעת מאוד בגיבוש חוויית הלמידה המשמעותית (עמ' 69-71).

193 כאמור, בשאלות אלו יש לשים לב כאשר מדובר בלימודי הקודש ראו הערה 188.

	<p>האם לדעתך הדמות בסיפור פעלה נכון מבחינה ערכית?¹⁹² ובקבוצה כנה יותר ניתן לשאול: האם לדעתך היית מסוגל לנהוג כמותו במקרה האמור?</p>	<p>מטרת שאלות אלו היא שהתלמיד יכנס פנימה "לתוך" הנושא הנלמד, יביע את דעתו ביחס לכתוב ולא יישאר "על הברזלים". שאלות מסוג זה מעבירות ללומד מסר שעמדתו חשובה ועליו לנקוט אותה.</p>	<p>שאלות עמדה והכרעה.¹⁹²</p>	<p>מוקד ב של המפגש (מה נקודות הקשר שלי עם הנלמד)</p>	
<p>כדאי לשים לב שהתשובות תהיינה גם הן מעולם הרגש - כעס, עצב, שמחה, חמלה וכו'</p>	<p>איזו תחושה עלתה בקרבך בעת הקראת השיר? איזה חלק של השיר נגע בך במיוחד? איזה משפט ריגש אותך? האם חשת פעם את מה שמתאר גיבור הסיפור?</p>	<p>מטרת השאלה להציף את הרובד הרגשי של הלמידה אל החבורה הלומדת, ולחבר את הלומדים אל הלמידה מבחינה רגשית.</p>	<p>שאלות רגש</p>		
<p>יש לשים לב לא לשאול שאלות מעין אלו על דמויות שאיננו רוצים שתלמידינו יזדהו עמם.</p>	<p>עם איזו מבין הדמויות/ השאלות/המסרים אתה מזדהה באופן מיוחד? מדוע?</p>	<p>שאלה זו מעלה את שאלת ההזדהות, ואת המסר שחלק מן הלמידה מעוניין ביצירת ההזדהות.</p>	<p>שאלות הזדהות</p>	<p>מפגש</p>	

	<p>אלו מבין הדברים שנלמדו "מדבר" אליך באופן מיוחד? מה מפתיע אותך במה שלמדנו, מדוע? לו היית פוגש את המשורר - מה היית אומר לו? מה היית מבקש ממנו? לו היית יכול לפגוש את אחת הדמויות ביצירה/ בהיסטוריה, מה היית שואל אותה?</p>	<p>מטרת שאלות אלו היא שהלומד יחפש את נקודות הממשק והאינטראקציה בינו לבין התכנים הנלמדים ושייפגש עם הדמויות שעליהן, או את דבריהן, למד.</p>	<p>שאלות קשר אישי</p>	<p>חפגש</p>
	<p>היכן בחיי היום-יום ניתן ליישם את הנאמר פה? מה אתה לוקח לחייד מתוך מה שלמדנו? איזה שינוי היית רוצה שיתחולל בדך/ בחייד בעקבות הלימוד? איזו תפילה נובעת בדך מתוך הלימוד?</p>	<p>מטרת שאלות אלו היא לכוון את הלומד להוליך את הלימוד פנימה אל תוך נפשו וחייו</p>	<p>שאלות המעודדות את הפנמת הנלמד</p>	<p>הפנייה להפנמה</p>
<p>הנחת היסוד בשאלות אלו היא, שכשאנו לומדים אנו מחפשים מסר לחיינו, שנוכל לקיימו. הלומד נדרש לשאול את עצמו: מהו המסר שאליו מכוון אותי הלימוד כשהוא אומר דבר זה?</p>	<p>מהו המסר שאליו מכוונת אותנו/אותך התורה בסוגיה זו/ בסיפור זה? מה אתה לומד לחיי היום-יום מתוך המקור הזה?</p>	<p>מטרת שאלה זו היא שהלומד יחפש מסר שאותו הוא יכול לקחת לחייו.</p>	<p>שאלות מסר</p>	